

EDINOST

Izhaja vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Franciška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. — Lastnik konsorcijske lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 38.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotnik. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerati oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelček se nahajata v Trstu, ul. sv. Franciška As. 20.

Iz Jugoslavije.

Ministrski svet.

BELGRAD, 6. V ponedeljek popoldne se je zbrala v ministru za zunanje stvari seja ministrskega sveta. Razpravljalo se je o raznih vprašanjih notranje politike. Govori se, da je oia predmet posvetovanja med drugim tudi demobilizacija.

BELGRAD, 6. Kakor se pripoveduje, so na seji ministrskega sveta sklenili, da se že tekom tega meseca demobilizira drugi poziv narodne vojske. Kar se tiče prvega poziva, je verjetno, da bo odpuščen vsaj do konca tekočega leta.

Za vstop Črnogorcev v vlado.

BELGRAD, 4. Razgovori s črnogorskim poslanci glede njih vstopa v vlado trajajo dalje. Verjetno je, da vstopi v kabinet v imenu Črnogorcev gospod Spasoje Piletič.

Odprava politične cenzure.

BELGRAD, 7. Ministrski svet je sklenil, da se ohrani politična cenzura. Cenzuri podvržena ostanejo samo še poročila vojaškega značaja.

Zadušnica za padlo francosko vojaštvo.

BELGRAD, 7. V ponedeljek ob pol devetih je bila v katoliški cerkvi zadušnica za padle francoske častnike in vojaše. Svečanosti je prisostvoval dvorni maršal Damjanović, dalje več ministrov s ministrskim predsednikom Davdovičem na čelu, predsednik narodnega predstavništva dr. Draža Pavlovič, predstavniki belgrajske občine, francoski, angleški in čehoslovaški poslanci, zastopniki naše vojske in mornarice, francoski častniki, francoska kolonija, več članov narodnega predstavništva in mnogobrojno občinstvo. Na prirejeni mrtvaški oder so položili vse prestolonaslednika regenta, vlade, belgrajske občine, častniškega zbora, francoskih častnikov, francoskega poslanika in mnogih drugih korporacij. Cerkev je bila okrašena s francoskimi trobojnicami. Po končani zadušnici so odšli udeležniki na pokopališče, kjer se je vršilo blagoslovljenje francoskih grobov. Nato je imel francoski poslanik govor, na katerega je odgovoril eden izmed naših generalov. Končno je francoski književnik Mayerhoffen deklamiral pesem Viktorja Hugoja »La Victoire«.

Izvoz iz Jugoslavije.

BELGRAD, 6. Finančni minister je izdal na vse carinske urade naredbu, da se ne sme propuščati blago preko meje, ako nima potrdila od devizne centrale, da je carina za vse blago plačana.

Začasni načelnik belgrajske občine umrl. BELGRAD, 6. Umril je s. t. m. ob 9 v državni bolnici G. Joka Janković, ki je bil na poslednji seji belgradske občine izvoljen za začasnega načelnika.

Švicarsko zastopstvo v Belgradu.

BELGRAD, 6. Iz Berna se poroča: Švicarski zvezni svet odobrava kredit za ustanovitve upravnih viš v Belgradu, Varšavi in Pragi in v Atenah.

Prometne tarife.

BELGRAD, 6. Ministrstvo za promet je izdalo nove tarife za potnike in za blago. Zaradi neenakosti valute se bo držala tarifa na železnih ob Drini, Savi in Donavi po kronah, v Srbiji pa po dinarjih, a bo kljub temu moč dobivati direktne vojne liste za vse postaje v kraljevstvu SHS.

Protest proti določiti najvišjih cen živilom. BELGRAD, 4. Včeraj je gospod Protič v svojem in v imenu dr. Korošca vložil na ministrskega predsednika protest proti maksimiranju življenjskih potrebščin, kakor tudi proti uvedbi izvoznih pristojbin.

Orijski ekspres se ne preloži.

BELGRAD, 6. Odločno se dementira vest, da namerava ententna misija preložiti orijski ekspresno progo preko Dunaja in Budimpešte.

Ljudsko prosvetno združenje v Splitu.

SPLIT, 6. Tu se je ob veliki udeležbi vršilo zborovanje kulturnih delavcev Splita. Društvo se imenuje »Ljudsko prosvetno združenje« ter ne stremi za monopolom kake stranke ali gotovega razreda ljudi; svrha društva je edino kulturna vzgoja vseh slojev prebivalstva v Splitu in ostali pokrajini. Program obsega v prvi vrsti ustanavljanje analfabetičnih tečajev in ljudskih knjižnic ter prirejanje predavanj.

Proslava osvobođenja v Trogiru.

SPLIT, 6. V proslavo prve obletnice narodnega osvobođenja se je 2. t. m. v Trogiru priredila velika javna skupščina vseh jugoslovanskih društev v mestu. Nastopilo je več govornikov, ki so slavili obletnico narodnega osvobođenja ter pozivljali narod, naj čuva narodno edinstvo. Po skupščini so se udeleženci strnili v izpoved in so korakali po mestu, navdušeno vzključajo Jugoslaviji ter kralju Petru in regentu Aleksandru. — Tudi v Supetru na otoku Braču se je vršila podobna slavnost.

Vrnitev internirancev.

SPLIT, 7. V terek je dalmatinska deželna vlada dobila od poveljnika italijanske vojske ladje »Puglia« obvestilo, da je italijanska okupacijska oblast dovolila povratek iz internacije dr. Desnič in dr. Cortellazu iz Zadra, Corubilo in Kataliniju iz Skradina, Rendiju, dr. Rajević in dr. Aniču iz Sibenika, Novakoviču in Benkoviču in dr. Avelinu iz Hvara. Omenjeni rodoljubi še niso dospeli iz Italije.

Ameriška torpedovka v Krku.

BAKAR, 6. Ameriška torpedovka št. 171 je priplula v Krk. V luki jo je sprejel hrvatsko mešanstvo z zastavami in ovacijami. Po odhodu torpedovke je dal italijanski poveljnik vodje hrvatskih mešanov zapreti.

Pribičevićev odgovor Paveliču.

ZAGREB, 6. Torkova »Riječ SHS« prinaša izjave ministrstva za notranje posle Pribičevića, v kateri Pribičević odgovarja na govor dr. Paveliča, katerega je imel ta na skupščini hrvatske zaednice. Minister Pribičević demantira, da bi se bil v Pešti učil madžarskega jezika, in pravi, da madžarske sploh ne zna. Tekom vojni ni nikdar konferiral z madžarskimi politikami. O političnih izjavah dr. Paveliča ne bo govoril, ker so prepletke. Kar se tiče revolucije, je Pribičević izjavil, da je naša narodna jugoslovanska država dovolj močna, da more obratovati z onimi, ki bi zašli na ta pot.

Kriza v vladi SHS za Slovenijo.

LJUBLJANA, 6. (Zakasnolo.) Podpredsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Zerjav in poverjenik za pravosodstvo dr. Ravnihar, člana Jugoslovanske demokratske stranke, ter poverjenik za socialno skrbstvo g. Prepeluh, član Jugoslovanske socialnodemokratske stranke, so podali svojo ostavko. Zastopnika Slovenske ljudske stranke v deželni vladi so ostali na svojem mestu. Včerajšnji ministrski svet se je bavil s tem vprašanjem.

Premogarska stavka v Trbovljah končana.

LJUBLJANA, 6. (Zakasnolo.) Stavkajoče delavstvo v Trbovljah je danes polnoštevilno nastopilo delo v vseh premogokopih. Obrat se vrši v polnem obsegu. V Hrastniku in Zagorju je večina delavcev že včeraj in predvčerajšnjim začela delati. Danes se oglašajo deputacija trboveljskega delavstva pri predsedniku deželne vlade, da mu predloži prošnje delavstva glede aretiranih komunističnih agitatorjev.

Špansko poslaništvo v Belgradu.

CURIH, 6. Iz Pariza se uradno potrjuje, da je španski kralj podpisal dekret, s katerim se ustanavlja njegovo poslaništvo v Varšavi, Belgradu in Pragi.

Prehrana Reke.

ZENEVA, 6. Kakor poroča »Echo de Paris« je admiral Mallo odredil, da se kljub blokadi puste trije parniki z moko in žitom na Reko. Ta odredba je vzbudila veliko pozornost.

Iz Čehoslovaške.

Neresnične vesti o mobilizaciji v Jugoslaviji. PRAGA, 6. Z ozirom na poročilo nekaterih nemških listov, da mobilizira Jugoslavija 10 letnikov in da je v reškem vprašanju stavila Italiji ultimatum, je izjavil v Pragi se nahajajoči jugoslovanski vojni minister Hadžić, poročevalcu »Večera«, da vest o mobilizaciji ni resnična; Jugoslavija bo storila vse, da se ogne konfliktu z Italijo. Jugoslavija ni mobilizirala nobenih letnikov, temveč se pripravlja na popolno demobilizacijo, da bo mogla preiti k mirovnemu delu. Ravnotako ni resnična vest o ultimatumu. (Včeraj smo objavili enako vest po agenciji Stefani, danes jo objavljamo po češkem viru.)

Zrakoplovni promet.

PRAGA, 5. »Tagblatt« javlja: Nova angleška zrakoplovna družba namerava ustanoviti nastopne prometne črte: Pariz-Dunaj-Belgrad, Hamburg-Praga-Dunaj-Milan, Hamburg-Berlin-Lipsko-Dunaj. Promet na tej črti se odpravi še v novembru.

Iz Bolgarske.

Aretacija Radoslavovih pristaev. SOFIJA, 7. (S.) Vlada je dala aretirati v Sofiji najuglednejše osebe Radoslavove stranke. Uradni listi tolnačijo, da je vlada ukrenila te ukrepe zato, da se izkaze odgovornost onih oseb, ki so prisilili Bolgarijo, da je stopila v vojno. Med aretiranimi osebami so tudi Pontelič, bivši finančni minister, general Hadatelič, večina ministrov Radoslavovega kabineta ter mnogo poslancev, ki so spadali k tej stranki. Vlada prične z državami, v katerih se nahaja bivši car Ferdinand kot gost, in z nekaterimi generali pogajanja za izročitev.

Iz Poljske.

Pogodba za dobavljanje vojnega materiala med Češkoslovaško in Poljsko. VARŠAVA, 9. (S.) Poljski tiskovni urad poroča: Vlada češkoslovaške republike je izjavila, da je pripravljena dobavljati poljski ladji vojni material iz Skodovih tovarov. Ta vest bo gotovo sprejeta z zadoščenjem s strani prebivalstva, ker je to znak, da želi poljska vlada prijateljsko rešitev vseh spornih vprašanj med Češkoslovaško in Poljsko.

Padek imenovan za namestnika Paderevskega. VARŠAVA, 8. (S.) Padek, bivši poljski poslanik v Pragi, je bil imenovan za poljskega delegata na mirovni konferenci na mesto Paderevskega, ki se povrne na Poljsko. Predsedstvo poljske delegacije prevzame Domovskij.

Stanislav Slivinski je bil imenovan za ministra prehrane. Paderevski se namerava posveti samo notranjemu delu. Slivinski je izjavil, da treba uvesti prosto trgovino s potrebnimi pridrčki s strani vlade.

Iz Rusije.

Položaj v baltičkih pokrajinah. CURIH, 6. Položaj v baltičkih pokrajinah je zelo nejasen. Po vesteh iz Nizozemske so baje Nemci skrili v Uberniji blizu Schanleja dvajset vagonov municije, a 40 vagonov pri postaji Reduvilkihi v istem času, ko so obljubljali litvinski vladi, da se umaknejo iz Litve.

Razum tega so zgradili pri reduvilski postaji letališče. Kuronsko prebivalstvo mora baje prenašati najhujša nasilja. Mnogo Letišev je bilo aretiranih in ubitih. Nemci so napadli Talsen in popolnoma uničili Kandau. Letiški zastopniki, ki so se povrnil iz Kopenhagena in Rige izjavljajo, da dobiva Bermond vojaštvo in municijo iz Nemčije, toda da je nemogoče, da bi Nemčija ne vedela o tem. Čete, ki vojujejo proti Litvi so večinoma nemške. Pangermanisti in vojaške stranke bi hoteli vzpostaviti staro Rusijo. Oni so baje odgovorni za sedanjo vojno. Prebivalstvo je baje pripravljeno na boj do skrajnosti. Otroci in starci se udeležujejo bojev pri obrambi mesta.

Judenj obkoljen.

HELSENGFORS, 7. (S.) Podrobnejše vesti o položaju generala Judenja pravijo, da je njegov položaj zelo kritičen, ker je obkoljen na enem krilu in odzadaj. Predvideva se, da pride v par dneh do odločilnih dogodkov.

Iz Madžarske.

Pogajanja admiral Horthyja z voditelji političnih strank. CURIH, 7. (S.) Iz Frankfurta poročajo: »Frankfurter Zeitung« poroča iz Dunaja: Vseled posredovanja ententnih zastopnikov v Budimpešti je stopil poveljnik državne vojske, admiral Horthy, v pogajanja z voditelji političnih strank. Po teh pogajanjih je izjavil, da ne bo pomenil prihod državne vojske v Budimpešti vojaške diktature; vojska se podvrga ukazom vlade, izvoljene od naroda. Admiral Horthy je nadalje izjavil, da se vojska postavlja na stališče enakih državljanjskih pravic in da bo preganjala boljševstvo brez usmiljenja in ne bo dovoljevala, da bi pripadniki vojske nastopali proti enakopravnosti državljanov.

Mirovna konferenca.

Vprašanje vzhodne Galicije.

PARIZ, 7. Danes se je bavil vrhovni svet z vprašanjem usode vzhodne Galicije. Poljske zahteve glede pripojitve vzhodne Galicije Poljski je bila odklonjena. Angleška delegacija je predlagala, naj se poveri začasno Poljski samo mandat nad vzhodno Galicijo in naj se po 15 letih izvede ljudsko glasovanje, ki naj odloči o usodi vzhodne Galicije, in sicer ali naj postane samostojna država, ali naj se priklapi Poljski, Ukrajini ali pa Rusiji. Konferenca pošlje na lice mesta komisijo, ki bo proučila položaj in sestavila nov načrt za rešitev tega vprašanja.

Jutri se bo vrhovni svet bavil z vprašanjem razpustitve konference. Italijanska in francoska delegacija ste proti razpustitvi, a angleška in ameriška za razpustitev. Bržkone se vzame srednja pot, in sicer odgoditev.

Smirnsko vprašanje.

PARIZ, 8. (S.) Vrhovni svet je pričel s proučevanjem poročila smirnske preiskovalne komisije. Venizelos je prečital dolgo pojasnilo, a nato je govoril general Burrostr. V ponedeljek se bo proučevanje nadaljevalo.

Iz Amerike.

Stavka v newyorškem pristanišču dokončana. WASHINGTON, 6. Stavka v newyorškem pristanišču ki je trajala mesec dni, je dokončana. Stala je nad 20 milijonov dolarjev in je ustavila vse promet v pristanišču, izvenemski kak prekoceanski parnik. Vseled stavke je segnila velika množina živil. Delavci so se povrnil na delo pod starimi pogoji. Parniki, ki se nahajajo v newyorškem pristanišču bodo kmalu odpluli. Edina ovira rednemu prometu, ki je pa zelo velika, je pomankanje premoga vsled rudarske stavke. Prekoceanski parniki se morajo oskrbovati s premogom v Halifaxu.

Wilson proti pridržkom k mirovni pogodbi. WASHINGTON, 8. (S.) Predsednik Wilson je obvestil senatorja Hitchcocka, da namerava odstraniti vse pridrške k mirovni pogodbi, ki jih predlaga komisija za zunanje stvari. V slučaju neuspeha namerava odkloniti ratifikacijo s tozadevnimi pridrčki in sestaviti novo besedilo. Če ne pride do sporazuma, bo predsednik poskušal doseči kompromis s republikanskimi nasprotniki.

WASHINGTON, 7. (S.) Senat je odobril s 48 glasovi proti 40 predlog, ki določa, da morajo biti ameriški pridrčki k mirovni pogodbi sprejeti vsaj od 3 drugih držav in je odklonil drug predlog, ki je določal, da bi morale sprejeti te pridrške vsaj 4 države.

Tuji parniki v ameriških lukah brez premoga. NEW YORK, 7. (S.) Komisija za razdeljevanje premoga poroča, da je vsled rudarske tujih parnikov, ki se začasno nahajajo v ameriških lukah, s premogom. Ta ukrep seveda ne velja za ameriške parnike, toda vsi drugi, kakršnekolik narodnosti, so primorani čakati konca stavke, da se lahko povrnejo v domovino. Tuji parniki, ki so zasidrani v raznih lukah in nimajo dovolj premoga za potovanje, ne morejo zaradi tega odpluti.

WASHINGTON, 7. (S.) Ker ni prišlo iz Washingtona še nobeno uradno navodilo glede razdeljevanja premoga, je newyorška pristaniška oblast dovolila, da se izda premož tujim ladjam.

Iz Anglije.

Spomin na padle vojaše v Angliji. LONDON, 7. Kralj je izdal na narod proglas, v katerem nalaga, da se ustavi v celi državi 11. t. m., ob obletnici premirja, vsako javno delo v času, ko je bilo podpisano premirje. Vsa naj prekrine svoje delo ali zabavo in naj posveti dve minuti spominu na padle junake.

»Vojna lakotia«.

LONDON, 6. Po listu »Times« se bodo udeležili štirje delegati posvetovanj društva »Vojna lakotia«. Poročilo o posvetovanjih bodo zaupna. Vsega skupaj bo razpravam prisostvovalo 200 delegatov različnih narodov. Konferenca ne bo imela oficijalnega značaja, marveč se bodo delegati smatrali le kot zasebniki.

Iz Nemčije.

Smrt Huga Haaseja.

CURIH, 7. Danes zjutraj je podlegel poslanec Hugo Haase ranam, ki jih je dobil tekom atentata pred palačo državnega zbora. Vsi zdravniški poskusi, da bi ga rešili, so se ponesrečili.

Hugo Haase je bil rojen l. 1863. Kot odvetnik v Kraljevcu je bil izvoljen za poslanca v državnem in pruskem zboru. Bil je vodja nemških radikalnih socialistov. Ob izbruhu vojne je izjavil: »V tem nevarnem času ne smemo zapustiti domovine!« Ko je izbruhnila revolucija je bil član revolucionarne vlade kot vodja neodvisnih socialistov. Ker pa se ni strinjal s Scheidemannom in Ebertom, je izstopil iz vlade in je bil od tedaj nekaj posredovalec med Scheidemannom in komunisti. Dne 7. oktobra ga je ranil neki Voigt, ki je baje sedaj v norišnici.

Bethmann-Hollweg o mirovni ponudbi. NAUEN, 7. Na torkovi razpravi preiskovalnega odseka nemške narodne skupščine proti bivšemu državnemu kancelarju von Bethmann Hollwegu je le-ta, zagovarjajoč se zaradi krivde na vojni, izjavil, da je bila Nemčija dne 12. decembra 1916, ko je sovražnim državam ponudila mir, pripravljena skleniti mir na nastopni podlagi: 1. Priznanje kraljestva Poljskega; 2. aneksija kurlandskega in litvinskega ozemlja, ki bi v sporazumu s kraljevino Poljsko tvorilo od severa proti jugu se razprostirajočo strateško mejo proti Rusiji; 3. trgovinska pogodba z Rusijo, oziroma gospodarske prednosti; 4. jamstva v Belgiji, ki naj se po pogajanjih s kraljem Albertom kolikor močogoče določijo, eventualno aneksija Liegea in gotovoga pasa ozemlja; 5. izpraznitev zasadenih pokrajin na Francoskem izvenemski Longwy in Briey ter izpraznitev Alzacije-Lorene po Francozih, nadalje vojna odškodnina in kompenzacija; 6. vrnitev kolonij, izvenemski Kiaučau, Karoline in Marian, eventualno pridobitev države Kongo ali dela te države; 7. odškodnina za Nemce v inozemstvu; 8. združitev Luksemburške z Nemčijo, ker je potrebna za primer pridobitve Brieja in Longhija. — Avstrija je stavila te-le pogoje: 1. nedotakljivost monarhije; 2. malenkostna poprava meje z Rusijo; 3. strateška poprava meje proti Romuniji, nadalje Železna vrata itd.; 4. vzpostavitev kraljevine Sbnije, pri čemer odstopi ta država gotova ozemlja Avstriji, Bolgariji in Albaniji, kar ostane, se gospodarsko združi z Avstrijo; 5. vzpostavitev Crngore in poprava meje; 6. samostojnost Albanije pod avstrijskim protektoratom; 7. strateška poprava meje z Italijo brez aneksij. — Bethmann Hollweg je dostavil, da te zahteve niso bile conditio sine qua non ter da je on smatral avstrijske pogoje za pretirane, zlasti ker so Rusi bili zasedli velik del Galicije.

Predsednik Zveze narodov.

BEROLIN, 7. »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Bazla: Po ženevskih listih se namerava predsednik Wilson odrediti predsedništvu Zvezi narodov in odstopiti svoje mesto belgijskemu ministru za zunanje posle Hymanu. Kakor dostavljajo listi, hoče predsednik Wilson s tem počastiti belgijsko kraljevsko dvojico, ki je imela na svojem potovanju v Ameriko namen, doseči premostitev sedeža Zveze narodov iz Zeneve v Bruselj. Zeneva ostane sedež zveze narodov. Belgija pa dobi na ta način kompenzacijo.

Tvornice municije v Nemčiji.

NAUEN, 7. »Echo de Paris« razširja vest, ki baje izvira iz Švice in po kateri so municijske tvornice v Nemčiji podvlele svojo glavnico. To poročilo francoskega lista ne odgovarja resnici.

Obletnica revolucije v Nemčiji.

NAUEN, 6. V Hamburgu je socialno demokratska stranka na 8. in 9. novembra napovedala 22 velikih shodov kot slavnost prve obletnice revolucije. Poveljnik državne brame je prepovedal vse slavnosti revolucije, karneje pa je dovolil shode, ki se pa ne smejo vršiti na prostem. Prepovedal je tudi demonstracijske obhode.

Izgube socialnih demokratov pri volitvah. NAUEN, 6. V vsej državi Hessen-Nassau so pri volitvah v mestne zastope socialni demokrati izgubili večje mandate. Skoraj povsod so meščanske stranke dobile večino v mestnih zastopih.

Iz Avstrije.

Obletnica ustanovitve avstrijske republike. DUNAJ, 6. Listi poročajo, da bo imela 12. t. m., ob obletnici ustanovitve nemško-avstrijske republike, narodna skupščina slavnostno sejo.

Avstrijski poslaništvi v Rimu.

DUNAJ, 6. »Deutsches Volksblatt« poroča, da je bil glavni urednik »Reichspost« dr. Friederik Funder imenovan poslanikom pri Vatikanu, socialistični poslanec Abram pa za poslanika na Kvirinalu.

Rdeči križ.

BERN, 5. Švicarska brzojavna agencija poroča: Delegati švicarskega Rdečega križa so sklenili pristopiti k svetovni zvezi društev Rdečega križa. Pri tem so izrazili željo, da bi se ta svetovna zveza sčasoma preosnovala v bolj demokratičnem duhu in da bi s prireditvijo vseh držav dobila v resnici mednarodni značaj.

Orlando se ne kesa.

PALERMO, 8. (S.) Orlando je govoril danes dolg govor, v katerem je pozdravil Palermce in jim izjavil, da bo branil svoj program z vsemi silami v parlamentu, če bodo smatrali, da je tega vreden. Zgodilo se je, da je postal nasprotnik tistih, ki so hoteli vojno in tistih, ki je niso hoteli, toda on se ne kesa zaradi svojega delovanja. Če bi bil še enkrat italijanski delegat na mirovni konferenci, bi deloval ravno tako, kakor je deloval prej. Noče se opravičevati, ker bo še prišel čas zato. Ugotavlja pa, da je italijanski položaj na isti točki, na kateri ga je on zapustil v prvih dneh julija, in da je sedanja italijanska delegacija sprejela njegov program: Ne pretrgati odnosov, toda ne popustiti. Orlando je govoril tudi o Reki, glede katere je izjavil, da sprejema vladni program, in o novih italijanskih mejah na severu in vzhodu.

K volitvam v Italiji.

Firenze, 4. novembra 1919.

(A. R.) — Z naljušo silo se je dan vnel boj za volitve v novo zbornico, ki določa brezdomno populnoma novo smer političnega in državnega ustroja Italije. Uboga na politični ideologiji, je Italija združevala doslej skoro vse politično življenje okoli izrazitih osebnosti, ki so bile živ program (Giolitti, Salandra, Orlando, Nitti in dr.), okoli katerega se je sklenil večji ali manjši krog somišljenikov. Niso bile stranke in njih programi, ki so se iz sebe ustvarile politične voditelje, pač pa narobe: politiki so ustvarjali program in stranke. Zato je bilo močogoče, da je mnogo bivših poslancev kandidiralo in bilo izvoljenih »izven« strank, le na podlagi lastne zmožnosti in političnega ugleda v dotičnih političnih okrajih.

Toda vojna je to, za naše pojmovanje nekoliko patriarhalno politiko popolnoma izpremenila. Z doslej še nezgodrednimi posledicami tež na italijanskim ljudstvu cela vrsta zamotanih notranje političnih vprašanj, ki nuno terjajo rešitve: državni dolgovi, ki so narasli preko 100 milijard, kolonsko vprašanje, brezposelnost, prisilno posojilo na vojne dobljke, zvišanje produkcije in izvoza, solske reforme (v italijanskih provincih je 40–60% analfabetov, številu, ki je v Južni Italiji še višje), novi monopoli, novi davki itd., ne glede na težki zmanjšan politični položaj radi trdovratnega obnašanja Amerike, ki v jadranskem vprašanju ne popušta in noče popuščati.

Vse to zahteva nove politične orientacije in radikalnih reform, ki jim posamezniki niso več kos. Posledica tega je, da je nad polovico bivših poslancev odstopilo od nove kandidature, ker se boji stopiti pred voliče brez konkretnega, življenja zmožnega programa, predvsem pa brez podlage močne stranke, ki bi sprejela odgovornost za eventualno rošitev te krize. Tako bo nova zbornica štela skoro štiri petine novih zastopnikov in zadobila s tem popolnoma nov obraz.

Ta silno zamotani notranji in zunanje politični položaj Italije je rodil cel kaos novih političnih stremiljenj, ki se medsebojno z vsvo silo pobijajo, ki se medsebojno popolnoma izključujejo in obljubljajo zbežganju očem naroda vse močogoče nasprotujoče si možnosti rešitve, ki naj bi spravila državno ladjo izmed Scile in Karibde na varno. Katera stranka in kateri program bo o-mo-gočil to rešitev?

Brez dvoma, odkrito ali neodkrito, navidezno ali resnično: vse hoče dalekosežnih reform, prenovljenja političnega življenja in rešitve iz te duševne javne atmosfere. Besede tepe, lep program: toda kako? Na kak način? Mirnim potom? S konstituantno, republiko ali revolucijo?

Niš ni bolj konservativnega nego stare tirakratska ustava, ki je poglatale tako globoke koronine v vse javno življenje, da jih brez operacije ni močogoče izdreti. Pod neno tajno zaščito se zbira kapitalistični trust — pomnožen po ogromnih vojnih dobljkih, izsesan iz ljudstva — ki nikakor ni voljan radevolno dopustiti zdesetljenja lastnega bogastva. Klasičen zgled nam nudí zadnji Nitišev pokus o prisršenem posojilu, ki se je ob skritem odporu kapitalistov in bančirjev izjalovil. Plemsstvo si je drdno zavarovalo svoje »svete starodavne« pravice do zemlje, ki je obdelujejo koloni za par panke in kočeh polente, in hoče tudi nadalje mirno uživati mastno snekuro. Ali bo ta privilegirana kasta radevolno privdela v agrarno reformo? Vse dosedanj biokratski ustroj se odločno upira vsaki ustavni reformi, ne razume novega duha, za sovražni in se krčevito oklepa okostenelega birokratskega uređovanja, ki enostavnost komplicira in kompliciranost stavi ad acta. K temu se pridružuje še neuporjavilni militaristični duh, ki vlada še vedno v gotovih krogih, podpiran od nikdar zadoščeni imperijalističnih krogov

Od nedelje do nedelje.

Korupcija! Kaj je korupcija? To je latinska beseda, ki pomenja pravstvenost, poštenost, podkupljivost, ničvrednost. Kdo ni še čital in čul te besede? Posebno v času te vojne si čul o korupciji sleherni dan in po vseh deželah: pri vojski in civilni upravi, med častništvom in uradničtvom, v političnem in državnem življenju. Malaria, ječika, legar in razne druge težke bolezni razjedajo telesno življenje človeka; korupcija pa razjeda duševno življenje človeške družbe.

Tipičen primer delovanja korupcije vidimo ravno pri našem O. dogodka govori poročilo iz Prage v večeršnjem izdanju tega lista. Poizkus si je upal do višja družbe in državne uprave. Eden oddelnih načelnikov v ministrstvu, član vlade, je hotel podkupiti najprej ministrskega tajnika, a potem še — pomislil pa milijonov — ministra za vnanje stvari samega, da bi ga pridobil za neko umazano in smrdečo kupčijo v nekem inozemskem družbo...! Ko je prišel zapeljivo prvikrat k ministru, ga je ta mirno poslušal in mu slišati veli, naj se zgleda zopet. Ko je sekcijski načelnik res prišel v drugo, je minister odšel za hip v sosednjo sobo, kjer so že čakali — detektiv! Minister je dal zapreti visokega ministrskega uradnika in vrhu tega svojega — sošolca!

Ta dogodek v Pragi je znak moralnega zdravlja v novi državi češko-slovaški. Mislimo si pa, da minister Beneš ne bi bil tako postopal in da bi se bila on in tihnik udala vabljivim obljubam propalice. Kaka bi bila posledica? Korupcija bi tešla z najvišjega klina doli po lestevici uradniške hierarhije in bi se razpasla na vse strani. Kajti, če sme minister goljufati državo, zakaj bi je ne smel tudi nižji uradnik? Ta argument sicer ne velja, ali pomagati bi vendar preko vseh pomislekov in goljufali bi tudi drugi! O podobnem primeru moralnega zdravlja sem čul te dni iz Jugoslavije. Podati ga je sicer človek iz nižav človeške družbe; kljub temu pa, ali pa ravno zato je bil še bolj drastičen. Neki znani moji, ki je klataril po Slavoniji do Zemana in Beograda, mi je pripovedoval: Pod Zeminom je bila pripravljena ladja, da popelje tja čez na drugi breg Save. Čakalo je mnogo potnikov. Na bregu poleg ladje je stal srbski vojak z nasajenim bodalom, da vzdržuje red in brani občinstvo, da ne bi navalilo na ladjo. Med občinstvom je bil tudi neki gospod, očividno tujec. Nemeč ali Madžar, ki je hotel priti na ladjo litro in na lasko. Segel je v žep, potegnil nekaj iz svoje listnice in pomislil vojak. Ta pa je tak potekal podkupovanja zavrniti nekoliko drugače, nego minister v Pragi: zasul je kopito puške in je prav neumljeno položil na hrbet držveca...! Poštenje v pravi siromski...! Dober razveseljiv znak za bodočnost naroda s takim poštenjem v svojih širokih plasteh.

S tem pa nočem trditi, da ne bi bilo tudi v Jugoslaviji tudi ljudi, ki bi hoteli korumpirati, oziroma, ki so dostojni poskusom korupcije. Ne mislim pa ravno tistih, ki naravnost kradle ali goljufajo državo, ki pa vendar iz sebičnosti delajo na škodo nove države: bodi, da se po svojem prejšnjem življenju in svojih vzgoji ne morejo sprijazniti z mlado državo, bodi, da so za dobro plačilo dostopni načrtom tistih, ki v svojo korist čele ne pregrajati. Takih elementov je še mnogo v Jugoslaviji. So tu ostanki nemstva in madžarstva, stari častniki s svojimi habsburškimi tradicijami, ki se jim pridružujejo elementi, izgubljene eksistence, ki bi hoteli dobro živeti od nesreče države, na razvalinah najlepših naših osvobodenežev. Tudi to je korupcija! In še kako nevarna, kako peklenško-zločinska! To morajo uvaževati tisti, ki ne morejo razumeti izvestih pojavov v Jugoslaviji!

Polekno Avstrijo je tudi v prvi vrsti pogubila korupcija — in sicer korupcija pri nastavljanju ljudi na najvažnejša mesta. Tu niso odločali osebne kakovosti — sposobnosti in čistost značaja — ampak razni močovi vplivi, zveze, bogatstvo, roštvo. Posledica je bila, da so prihajali na važna mesta nesposobni in nevedni ljudje. Tak tip je bil značilni avstrijski namestnik v Trstu. Znan mi je dogodek, ki je bil zelo značilen — da ne govorim o strokovni sposobnosti — za moralno kakovost tega človeka. Namestništvo je v neki znanj osebni aferi nekega državnega namestnika izdal odlok — krivičen in nezakonit. Sledil je seveda dož, zaprzan rekurz, naravnost porazen za — poznavanje zakona in pravičnosti dotičnega referenta. Odvjetnik, ki je sestavil rekurz, je šel nekega dne k namestniku po nekem drugem poslu. Razgovor je nanesel tudi na ono afero, oziroma rekurz. In namestnik je menil: »Gospod doktor, čestititi vam moram na tem rekurzu. zares kabineto delo! Temeljito ste porazili sestavitelja onega odloka! Človek bi mislil po teh besedah, da je bil oni odlok izdan brez njegove vednosti, ali v času njegove odsotnosti. Odvjetnik je odšel na to k nemu namestništvu svetnikov radi nekega posla. Svetnik je vskliknil: »Ravno prav, da ste prišli, ker ne bi hotel, da bi mislili, da sem jaz sestavil tisti neumljeni odlok!« Odvjetnik na to: »Tudi gospod namestnik ni je ravno kar čestiti na onem rekurzu, češ, da sem imenitno zdelal dotičnega referenta!« Namestniški svetnik je najprej debelo pogledal, potem pa je vskliknil: »O ti figura p... saj tisti odlok je koncipiral — on sam!«

Kaka razlika med tem človekom in njegovim prednikom, knezom Hohenlohe! Tega poslednjega so mnogi smatrali kot posebnega prijatelja in zaščitnika Slovencev. Povsem zgrešeno je bilo tako mnenje. Bil je le bistroviden in vreden državnik in pa pošten in odkrit javni funkcionar. Če si prišel k njemu s kakšno prošnjo, si takoj vedel, česa ti je pričakovati: ali je vzel, »da« in držal besedo; ali ti je rekel naravnost »ne«; ali pa — če si sam ni bil na jasnem — je rekel, da bo razmišljal, a obljubil da ne more ničesar. — Kako vse drugačen je bil Pries-Skone! Ta je obljubil vse in vsakemu. Če so prišli naši k njemu v kaki stvari, je hitro obljubil: »To se razume, to je naravno, to se mora zgoditi!« In če so potem prišli drugi z nasprotno zahtevo v isti stvari, je bilo zopet »naravno in samoočebi razumljivo«. Kar tisti je vsakogar s svojimi sladkimi besedami. Nikdar nisi vedel, pri čem da si. To se pravi, vedel si, ker so zlastna značja, da nikdar ne drži besede! Tudi to je bila avstrijska korupcija! Hoteli so voditi vse za nos, a slednjic so jim vsi obrnili trbet.

Pa tudi v naši »družbi« je korupcija. Imel sem znanca. Nekega dne je bil po opravilu (če se ne motim) v Nabrežini. Zvečer ga je soproga njegova pričakovala na kolodvoru. In prišel je s svojo — ljubico. Niti pogledala nista uboge žene. Sledila jima je, ko sta šla roka v roki kot kaka zakonska dvojica. Na trgu pred vojašnico pa se je on obrnil in pozval redarja, naj aretira »to žensko«, ki ga zasleduje in nadleguje. Kako se je stvar končala na policiji, ne vem. Zrušeno družinsko življenje! Koliko je takih slučajev v »družbi«! Koliko grobov pričakovane sreče!

Sporočiti pa so že simpatičnejši tisti fantasti, kakršni je bil tisti uradnik, o katerem sem govoril zadnjič in ki bi bil hotel z balona streljati na Italijane in pisati tako, da bi cenzor ne razumel! Ob spominu na tega človeka se spominam našega dobrega dra. Gregorina. Ko sem mu pripovedoval o tem »načrtu« sourednika, je vsklik-

nil dr. Gregorin na svoj znanj — kako bi rekel? — domače-kraški način: »Hudič, naši cenzorji so res neumni, ali taki osti vendar niso, da ne bi razumeli, kar vsi drugi razumejo!«

V naših časih živimo — nezadovoljnost in ogorčenje je strašno. Kakor da stojimo poleg sode s smodnikom, okražitom, bencinom in kakor se že imenuje vse tiste peklenške razstreljive snovi, ki so bojno sredstvo — moderne vojne! Srečni v teh časih tisti, ki v flegmo sprejemajo vse, kar prinaša zloba človeška. Poznal sem pravdarja, ki je skoro vse pravde — izgubil A to ga ni ozlovoljalo nimalo. Kako je šlo? sem ga vprašal nekoč. Odgovoril je: »Propadel sem. Pa nič ne de! Eno izgubim drugo dobim in tako se izravnava vse!« — Ali pa tisti Tržčan, ki ga je nekoč hudo namikastil v pretepu. Prijatelj so izbijali šale in ga držali: »No, kako je bilo?« »Nič hudega,« je odgovoril, »najprej je bil on na meni, potem pa sem bil jaz — pod njim!«

Seveda ne bi jaz priporočal našemu narodu, da bi motril življenje in dogodek s takega flegmatičnega stališča in da bi se zadovoljeval s tem, da so najprej drugi na njem, a potem on pod njimi! Njegova skrb in njegovo delo mora iti za tem, da bo stoji poleg drugih, uvaževan in spoštovan in — netepen.

Okrajna bolniška blagajna v Ajdovščini

vključno vabi vse svoje člane na svoj

27. redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, 16. novembra t. l., ob 11 dopoldne v blagajniški pisarni v Ajdovščini

s sledečim dnevnim redom

1. Sklepanje o letnem poročilu načelnika.
2. Volitev načelnika.
3. Volitev nadzornika.
4. Volitev udov nadzornika.
5. Morebitni predlogi.

Za slučaj, da ne pride zadostno število udeležencev, se skliče drugo zborovanje isti dan ob 3 pop., ki je sklepčen brez ozira na število pričujočih.

Gozde in drva

kupuje

Skahar Ivan in dr. Trst, trg S. Giovanni št. 3. Kupuje drva v gozdih, da se posekajo, in tudi na drobno. Dolgost 25 in 50 centimetrov, za kurjavo. Ponudbe sprejema gori imenovani, tudi pismeno.

Pozor!

V ulici Udine (prej Belvedere) št. 49, se nahaja PRODAJALNA USNJE, KOŽ, sploh vseh čevlarskih potrebščin. — Specialiteta: Za krojenje in prešivanje (šepanje) zgornjih delov najmodernejše fasone.

Filipčič in drug.

Zohozdravniški kabinet

ulica Chiozza št. 5, I. nadst.

Sprejema od 9—13 in od 15—17. Izvzujejo se umetni zobje v kakršniboli sistemu z nehom in brez neba po moderni tehniki. Posebej se dovoljuje manj imovitim slojem olajšava v plačilu. — Najugodnejše cene.

Dr. F. Tamburini

MARIO MORO, tehnični vodja.

Višnjavec Luxardo

(Luxardo Maraschino)

in najljepši likerji

tvrdke Girolamo Luxardo iz Zadra. Marsala in vermout tvrdke Paolo Accardi Vinc iz Marsale čistilne in hladilne min. vode Kristilizirane soli

družbe »Terme ed Acque di Montecatini

Zastopstvo in zaloga za Trst in Julijsko Benečijo pri tvrdki V. Grassich — Trst V. Lazzaretto vecchio 39 Telefon 30-37

Kisova kiselina

ledena pristna 99%

Plavilo

Rižnatiskrobni kleri i. t. d. i. t. d. se dobi pri HOLLANDIA COLONIAL

družbi z om. j. v Trstu

ul. Pier Luigi da Palestrina št. 2 (vokal ul. Coroneo) Telefon. 24-03 Telefon 24-03.

Dražba hotela

z vsjo opravo in kopališčem se vrši po znižani ceni na licu mesta, hotel „Jama“

v Postoini

prihodnjo soboto, 15. t. m., ob 14. Pojasnila daje sodni komisar

notar JAROB KOGEJ

KVAS,

stisnjen, za izdelovanje kruha. Vsakdanji dohod. Zaloga ul. Udine (prej Belvedere) 19, tel. 30-29. Prodajalna ul. Crosada 2 in ul. M. D'Azeglio 19. — Iščo se preprodajalci.

JADRANSKA BANKA

Deln. glav. K 30,000,000, Reserve K 8,500,000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opazija, Split, Sibenik, Zadar

Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posla

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 8 1/2%, letnim obrestim. v oancigro-prometu proti 3/4% letnim obrestim. Za odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostna predala (Safes depositary).

Blagajna posluje od 9.30—12.30 in 14.30—16

Avorium mazilo za čevlje

American Wax črni in barvani vosek za čevljarje

Voščilo za parkete

Lederfett maščoba za usnje in konjske oprave, neprekosljiva marka

Edini pooblaščenec:

AVON & RUGO — Trst

ulica Caripson 2 in ulica Coroneo 35

Naroče sprejema tvrdka Debiasio & Dominis v Trstu ul. Molin grande 46

ZOOZDRAVNIK

D. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.

Prezholetno izdiranje zob, plimobiranje in umetni zobje

PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malcanton št. 9 - Trst

(Hiša ustanovljena leta 1828.)

KOZE in USNJE za ženske in moške

Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakevrstni predmeti za čevlje itd.

Vse po ugodnih cenah.

Postrežba točna.

Glasovita italijanska znamka

ki je nadkrilila vse ostale znamke

Ako porabite nekaj gramov tega proizvoda, dobite izvrstno in redilno juho. Zabel za testenino. Skuha se okusen rižot kakor tudi vsakovrstne omake.

Zahtevajte vedno

mesni ekstrakt ARRIGONI

Società Anonima Prodotti Alimentari G. ARRIGONI & C. Genova (Delniška družba za jedilne proizvode G. ARRIGONI & C. Genova) Posredovalnica za Julijsko Benečijo Trst, ul. XXX. oktobra 15. Telefon 18-97